

TREF MAGAZINE

mensen van om de hoek

Jaargang 4
Nummer 39

NU MET
NOG MEER
STRIPS!

FEMMY

TREF

MAGAZINE

*over
mensen van om de hoek*

TREF en het hoe en waarom

Niemand wordt met een gebruiksaanwijzing van zichzelf, de wereld of het leven geboren en toch maakt iedereen er op zijn eigen wijze iets unieks van. Iedereen participeert op de een of andere manier in deze maatschappij. Tegelijkertijd wordt onze samenleving steeds harder en voller, mensen zijn gehaast en sneller in hun oordeel en veroordeling.

TREF biedt een plek aan de verwondering over de veerkracht van mensen. Ook zetten we ons met TREF in voor een ideëel doel: het bevorderen van maatschappelijke integratie. We doen dat door mensen uit de hele samenleving aan het woord te laten over hun leven. In TREF tref je maandelijks persoonlijke verhalen van mensen om de hoek. Zij vertellen wat hen beweegt en motiveert, wat hun dromen en passies zijn. Daar-mee bieden we niet alleen inspiratie, maar willen we ook een gevoel van verbondenheid oproepen. Want mensen echt leren kennen, doet erkennen.

Lees TREF digitaal op www.TREFmagazine.nl. Je kunt ook de digitale pdf-versie maandelijks GRATIS in je mailbox ontvangen. Meld je aan via info@TREFmagazine.nl, onder vermelding van: gratis digitale TREF.

TREF Redactie en Informatie:

Aureliavliinder 58 | 8016HC Zwolle | tel. 038-4653244
info@TREFmagazine.nl | www.TREFmagazine.nl
TREF is een uitgave van
Marijke Mosterman Journalistieke Producties

Aan TREF werken mee:

Mathilde van Hulzen, Marijke Mosterman, Janneke Pelle, Bert Schoonhoven, Frans de Jong, Tinie Jansen, Meine Boonstra, Bert Vaatstra, Roel van Olst, Hanneke Hamer, Alie ter Moolen Kees Huis in 't Veld en anderen. Vormgeving mede door Harper Finch. Met dank aan alle geïnterviewden.

Adverteren en sponsoren

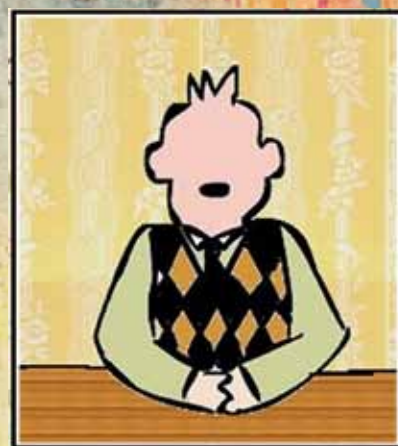
Je ziet het vaak niet, maar de meeste mensen zijn op hun eigen bescheiden manier bezig met de 3 P's: People, Planet, Profit. TREF vormt voor hen een vooruitstrevend, 'hokjesloos' en daarom uniek podium. Dat maakt TREF voor bedrijven en organisaties bij uitstek geschikt om op een unieke manier invulling te geven aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Met een advertentie, donatie of sponsorschap in de glossy papieren versie van TREF Magazine en/of op de website draag je een steentje bij aan een betrokken, bewuste, duurzame samenleving. Al vanaf 150 euro per jaar zijn er mogelijkheden. Neem contact met ons op, ook voor een eigen bedrijfsglossy! Mathilde van Hulzen (024-300 2133)
Marijke Mosterman (038-465 3244)
info@TREFmagazine.nl

Doneren

TREF is gratis afhaalbaar. Als je TREF elke maand wilt ontvangen, kun je een minimale donatie overmaken. Kijk voor meer informatie en de afhaalpunten op onze website: TREFmagazine.nl.

Wanlijner

Wie wind zaait, zal in
de storm door het oogst
van de naald een hooiberg
moeten zoeken.

Pagina 10

GUSTAAF:

‘Ik weet eigenlijk niet zo goed waar mijn passie ligt en ik twijfel over de toekomst. Ik zou van alles kunnen beginnen. Maar ik kom er gewoon niet toe.’

Pagina 4

FEMMY:

‘De mensen in het Oekraïense Beregszász zijn zo ontzettend arm. Dan pas besef je hoe goed we het hier hebben.’

Pagina 18

Pagina 17

AART:

‘We leven gezond, we eten gematigd, we lopen veel en we trimmen elke zaterdag. Het is een goede manier om gezond oud te worden. Maar ik weet niet of het daaraan ligt hoor. We hadden drie beroepstrainers, die ondanks alle sport alle drie dement zijn geworden. Dus misschien zeg het niets, sportief leven.’

Pagina 22

FRANS:

In Bert's Beestenboel: ‘In de Dierenweide van het Zwolse Park de Wezenlanden staat van alles te gebeuren.’

Amsterdam Outsider Art	28
Janneke's Belevissen	9
Hanneke's Heen en Weerspreuk	8
Professor Jacques van Coehoorn	12
Bert's Beestenboel	22
De Terechte Kronkel	16
Mathilde's Recept	27

& overal mensen van om de hoek

FEMMY

De *OEKRAÏNE*-connectie

Zoals de ouders zongen, piepen de jongen. Femmy Mulder (63) geeft haar liefde voor de natuur, haar kennis en haar levenservaring ook door. Aan degenen die met haar de natuur in trekken en aan haar “leen-kinderen” uit de Oekraïne. Femmys’ motto luidt: maak iets van het leven. En daarbij heb je iemand nodig om op terug te vallen.

Mathilde van Huijzen
en Alie ter Moolen

De vogels kwetteren en fluiten rond de achtertuin van Femmy Mulder. Een houten poortje door, een bruggetje over en je staat zo in park De Wezenlanden aan de rand van het Zwolse stadscentrum. De natuur is hier volop aanwezig en Femmy geniet daarvan. Al dertig jaar geeft ze rondleidingen voor de IVN, de Vereniging voor Natuur- en Milieu Educatie. Vooral de Vogelzangcursus geeft ze met veel liefde. 'Het grappige is dat sommige mensen denken dat je dan leert zingen als een vogel. Maar het gaat erom dat je een vogel leert herkennen aan de hand van het "liedje" dat hij zingt. Elke maandag trek ik daarvoor met een groepje de bossen in, heerlijk. Het is een goed begin van de week.'

Femmy is al 25 jaar gids bij de Vogelzangcursus. 'Wat ik in mijn jeugd heb geleerd, zet ik nu zelf voort. De liefde voor de natuur bedoel ik, niet zozeer de kennis over de natuur. Mijn vader had maar vier klassen lagere school, dus eigenlijk wist hij niet zoveel. Hij kende maar een paar vogelnamen. Maar hij liep graag in het veld, kievitseieren zoeken, kemphaantjes en grutto's kijken. Dan ging ik vaak mee. Langs het pad naar ons huis groeide zonnedauw en gentiaantjes. Mijn moeder hield ook van de natuur. Dus daar komt het bij mij vandaan.'

Uit de houtwal gevallen

Femmy werd geboren in de Friese Stellingwerven, op een boerderij. Ze heeft één broer die vijf jaar ouder is. Een klein gezin voor die tijd. 'Mijn ouders hebben negen jaar verkering gehad voordat ze konden trouwen. Mijn moeder was thuis nodig, want mijn oma was ziek. Voor 1940 waren de economische omstandigheden ook erg slecht en toen kwam dus nog de oorlog. In 1943 overleed mijn oma en toen zijn mijn moeder en een broer van haar meteen getrouwd. Ja, op dezelfde dag. Die broer nam het ouderlijk huis over en zijn vrouw verving dus mijn moeder. Mijn moeder en vader zijn bij zijn ouders ingetrokken.' Femmy's ouders hadden een boerderij met kippen en twintig koeien, redelijk veel voor die tijd. 'Mijn vader deed het samen met een van zijn broers, dus er moesten twee families van eten.' De boerderij lag aan een zandpad, een flink eind buiten het dorp. Verkeer kwam destijds nog nauwelijks voorbij. 'Ik was doodsbang voor auto's. Als er eentje aan kwam, rende ik als een speer naar huis om me te verstoppen. Een oom van mij had een motor en als hij er dan aan kwam, met zijn leren pak, schreeuwde ik moord en brand. Als het had geregend, bleven er regelmatig auto's vast zitten in het modderige zand. De auto waarmee ze de eieren kwamen halen bijvoorbeeld. Dan moesten er hulptroepen komen om die auto weer op gang te krijgen. Dat vond ik zo eng!'

Vlak bij de boerderij lag een heideveldje waar Femmy regelmatig doorheen struinde. 'Een aantrekkelijke plek, met zijn hagedisjes, heggenmusjes en al het andere leven dat daar zat. Vlak bij ons huis lag ook een houtwal, met struiken die helemaal in elkaar waren gegroeid. Daar wilde ik altijd per se doorheen, ook al bleef ik met mijn rok vasthangen in de stekels. Een keer ben ik uit een andere houtwal gevallen. Ik wou eruit springen, maar mijn rok bleef achter een tak hangen. Eén ogenblik zweefde ik echt boven de sloot en viel toen met een klap naar beneden. Mijn arm viel op de wal kapot. Ik had hele dunne polsjes en precies daar was het gebroken, mijn hand stond helemaal scheef. Dus daar kwam ik thuis mee aan. Gelukkig hadden we al telefoon. Moeder belde gauw de dokter, die kwam eraan en toen moesten we met de taxi naar het ziekenhuis. Het was een groot avontuur.'

Na de ulo ging Femmy naar kantoor. 'De natuur vond ik mooi, maar het boerenleven trok me niet. Ik had niets met koeien, vond het maar grote beesten. Dus ik wilde niet op een boerderij werken. Ik hield wel van lezen en heb eraan gedacht om bibliothecaresse te worden, maar voor die opleiding moest je ver weg en dat wilde ik niet. Uiteindelijk hadden ze in het dorp iemand nodig op kantoor en dat ben ik toen gaan doen.

Daarna heb ik in Leeuwarden bij de Sociale Dienst gewerkt. Na twee jaar ben ik getrouwd en toen gingen we naar Zwolle vanwege zijn werk bij de Nederlandse Spoorwegen. We wonen hier nu al veertig jaar. De eerste zes jaar heb ik nog bij Stork gewerkt op de administratie, maar in 1981 vond ik het welletjes en bleef ik thuis.'

Acht sinaasappels per dag

Femmy en haar man wilden namelijk graag kinderen en die waren tot dan toe uitgebleven. Femmy dacht dat het kwam doordat ze zo moe werd van het hele dagen werken. Parttime werken kon destijds nog niet, vandaar dat ze ermee stopte. Maar de vermoeidheid verdween niet. 'Ik was altijd moe en aan het einde van een werkdag kwam ik in huis nergens meer aan toe. Toen ik stopte, ging ik na een half jaar vrijwilligerswerk doen, gewoon lekker in mijn eigen tempo. Dat ging eerst redelijk goed. Maar mijn gezondheid ging langzaam steeds verder achteruit, tot ik in 1995 ineens heel vlug verslechterde.' In dat jaar viel ze af tot vijftig kilo. Na een opname in het ziekenhuis bleek dat Femmy coeliakie heeft. 'Mijn lichaam kan het enzym niet maken waarmee je gluten afbreekt. Dat is iets genetisch, je hebt het vanaf je geboorte. Die gluten breken je darmflora af en daardoor krijg je tekorten aan voedingsstoffen. Toen ik zo ziek was, had ik echt overal tekort aan: allerlei vitamines en mineralen zoals ijzer. Behalve aan kalk. Toch kreeg ik later osteoporose, daar slik ik nu nog kalktabletten voor.' De plotselinge verslechtering kwam doordat ze abrupt stopte met het eten van sinaasappels. 'Als ik thuis kwam, at ik altijd een sinaasappel tegen de vermoeidheid, want ik merkte dat dat hielp. Uiteindelijk at ik wel acht sinaasappels per dag. Achteraf bleek dat helemaal niet zo raar, want door de coeliakie had ik zware bloedarmoede en vitamine C zorgt ervoor dat je ijzer beter opneemt. Met die sinaasappels hield ik mezelf dus in evenwicht. Maar in die tijd kreeg ik ook meer last van mijn darmen en dat weet ik aan die sinaasappels. Daarom stopte ik ermee, van de ene op de andere dag. En toen ging ik ineens hard achteruit.' Als twaalfjarige had Femmy ook een periode waarin ze erg moe was, maar dat ging na een kuur met staalttabletten over. 'Mijn hele leven heb ik al coeliakie, maar dat wist ik toen dus niet.'

Sinds 1995 volgt Femmy een aangepast, glutenvrij dieet. Het duurde een jaar voordat ze weer helemaal was opgeknapt. 'Sindsdien voel ik me een stuk fitter, al blijft mijn ijzergehalte aan de lage kant. Als ik me moe voel, neem ik nog steeds een paar sinaasappels. Volgens mijn diëtiste is dat heel goed.' De onbehandelde coeliakie was een van de redenen dat Femmy geen kinderen kon krijgen. 'Een lichaam met zoveel tekorten kan geen zwangerschap aan.'

Toen zij en haar man nog niets wisten over de coeliakie, overwogen ze eerst adoptie. 'We vonden het wel een gemis, dat we geen kinderen hadden. Maar adoptie leek ons ook niet zo makkelijk. Je haalt een kind dan uit zijn eigen land en cultuur, daar hadden we twijfels over. Daarna gingen we eens naar een informatieavond over de adoptie van een Nederlands kind, maar toen ik daar zat en al die verhalen hoorde, dacht ik: "Dit moet ik niet doen."'. Onbewust wist ik blijkbaar toch dat ik ziek was en dat dit te veel van me zou vergen.'

Gastouders gevraagd

Een jaar na de diagnose voelde Femmy zich een stuk beter. Toevallig viel haar oog op een stukje in de krant waarin gastgezinnen werden gezocht voor weeskinderen uit de Oekraïne. 'Dat trok me aan, want drie weken een kind over de vloer is te overzien en wie weet zou van het een ook het ander komen. We hadden geen idee hoe die beslissing ons leven zou gaan veranderen.' In juni 1997 gingen Femmy en haar man twee kinderen ophalen bij wegrestaurant De Lichtmis. 'Het was heel spannend! We wisten dat er twee meisjes bij ons zouden ko-

men logeren. Ik zie nog die kinderen uit de bus rollen. Hoe zou het gaan met de taal, hoe zouden we het met elkaar kunnen vinden? Binnen moest iedereen gaan zitten en daar waren ze: Anna en Maryanna. We hebben vreselijk gelachen die eerste keer, want je hebt natuurlijk allerlei misverstanden. Maar het liep wel. We hadden heel veel kleren voor ze verzameld en dat was maar goed ook want ze kwamen met niks. Niet eens een koffertje of een tas. Geen schone onderbroek, geen tandenborstel. Maryanna had een plastic tasje bij zich met wat dingetjes, maar Anna had alleen de kleren die ze aan had: vier laagjes over elkaar aan. Maryanna had duidelijk een nieuw trainingspakje gekregen. Ze waren negen en elf en kwamen uit dezelfde stad, Beregszász. Dat ligt net over de Hongaarse grens in de Oekraïne. Wij dachten dat ze weeskinderen waren, omdat ze allebei van een internaat kwamen. Maar ze bleken allebei ouders te hebben en gewoon thuis te slapen. Ze waren op het internaat om daar naar school te gaan en voor een warme maaltijd. Hun ouders waren straatarm, vandaar. Van die hele grote groep was maar een klein aantal kinderen echt wees.'

Anna en Maryanna raakten al snel gewend en maakten vlug vrienden in hun nieuwe omgeving. Na drie weken vakantie viel het afscheid mee. 'Het waren hele intensieve weken, het was allemaal goed gegaan en we hadden het goed afgerond. Ik vond het wel fijn om weer even rust te hebben. Maar ik hoopte ook dat we contact zouden blijven houden. We gaven ze brieven mee om hun familie iets over onszelf te vertellen. Van Anna kreeg ik toen voor kerstmis een brief terug, met een foto van haar gezin. En de zus van Maryanna belde ons op, vanuit haar werk in Oostenrijk. Zij sprak Duits, dat ging dus goed.' Het jaar daarop kwamen Anna en Maryanna weer bij de Mulders logeren, en het jaar daarop... tot ze te oud waren om nog mee te mogen. Toen kwamen Ivette, Viki en Annemarie. Femmy en haar man waren inmiddels ook een aantal keren in de Oekraïne geweest. Dat zette haar aan het denken. 'De mensen zijn daar zo verschrikkelijk arm. Je beseft dan pas echt hoe goed we het hier in Nederland hebben.' Door de bezoeken over en weer nam hun eigen leven een nieuwe wending. 'We hebben daar zoveel contacten opgedaan. Voor de familie van die kinderen ben ik "neenie", een soort tante. En ik beschouw de meisjes als mijn "leen-kinderen". Ze zien ons ook als hun vader en moeder. Het gemis van "eigen" kinderen speelt voor ons helemaal niet meer.' Inmiddels woont Ivette al sinds 2012 bij Femmy en haar man. Met het geld dat ze in Nederland verdient, kan ze haar familie in de Oekraïne ondersteunen. Af en toe gaat ze naar huis om bij te tanken. 'Het cultuurverschil is best groot, dus dat heeft ze nodig. Maar ze is hier goed ingeburgerd. Ik denk dat emi-

granten sneller hun plekje zouden vinden in de Nederlandse maatschappij als ze meer begeleiding zouden krijgen. Als je in een vreemd land komt wonen is het gewoon fijn als je op mensen kunt terugvallen die het goed met je voor hebben.' De situatie in de Oekraïne is sinds de oorlog in het oosten sterk verslechterd. 'Een paar jaar geleden leek het de goede kant op te gaan, maar nu zijn de lonen weer heel laag, het eten duur en er is bijna geen werk. Echt hopeloos. De kinderen die wij hebben opgevangen zoeken hun toekomst dus allemaal over de grens: Nederland, Oostenrijk, Duitsland. Daar heb je moed voor nodig. Zij durven dat, ook omdat ze als kind goede ervaringen bij ons hebben opgedaan.'

De vakanties in Nederland hadden ook positieve invloed op de schoolprestaties van de kinderen. 'Dat kregen we te horen van de leraren, dat ze na de zomer ineens zo goed vooruit gingen. Ik denk dat het komt doordat ze dan zien en beleven hoe het ook anders kan. En de aandacht natuurlijk. Bij de diploma-uitreiking op hun school heb ik eens een toespraak gehouden, in het Hongaars. Ik zei: "Kom op, jullie kunnen het! Maak iets van je leven, zorg dat je vooruit komt en doe wat je leuk vindt!". De kinderen stonden erbij te huilen, ze vonden het zo bijzonder. Blijkbaar is daar iets van blijven hangen, want ze doen allemaal op hun manier hun best om een zo goed mogelijk leven te leiden.'

Femmy en haar man zijn binnenkort veertig jaar getrouwd en vieren dat niet alleen in Nederland, maar ook in de Oekraïne. In 2016 gaat haar man met pensioen en neemt dan afscheid als voorzitter van de Stichting Kinderhulp Beregszász. 'Wat we daarna gaan doen, weet ik nog niet. Een ding is zeker: we laten onze kinderen niet los.'

Beregszász

De Stichting Kinderhulp Beregszász bestaat in 2015 vijftien jaar. De stichting werd opgericht door gastouders die kinderen uit de Oekraïne een leuke vakantie in Nederland bezorgen. Aanvankelijk was dit een project van Europa Kinderhulp, maar deze organisatie stopte ermee in 2000. De gastouders namen het project vervolgens over. De stichting organiseert ieder jaar een paasmarkt op Doe-park De Nooterhof in Zwolle om geld in te zamelen voor de kinderreis. Ook wordt er een kerstmarkt georganiseerd en gecollecteerd. Financiële steun van sponsors en donateurs is van harte welkom.

Kijk ook eens op kinderhulpberegszasz.nl

Femmy Mulder tijdens de Vogezangcursus

Jansen senior van CandydreamsNederland.nl: 'Moet je eens proeven: snoep gemaakt van yoghurt, cranberry's en fruitsuiker: heel gezond. Drie jaar geleden hebben wij besloten het roer om te gooien. De mensen willen niet meer alleen de ouderwetse zoetigheden, ze willen gezond snoep. Daarom importeren wij speciaal snoep uit Finland. Gemaakt met natuurlijke kleurstoffen en fruitsuiker, dat wordt veel geleidelijker in het lichaam opgenomen en is daarom een stuk gezonder. En minstens net zo lekker.'

Jansen junior: 'Pa is eigenlijk al een tijdje met pensioen, maar snoep is z'n leven. Op de kraam staan ook. En met mensen kletsen natuurlijk. Daarom mag hij nog af en toe mee :-)'

Jansen senior: 'Ja, als we met de kraam op mooie evenementen staan, wil ik dat natuurlijk niet missen!'

Mensen van om de *HOEK*

Straatmuzikant Yanko uit Bulgarije: 'Wij zijn hier met de hele familie in Nederland, maar we proberen met onze straatmuziek geld te verdienen om deze zomer naar Duitsland te vertrekken. Daar zijn de regels anders, niet zo ingewikkeld en niet zo streng. Ooit, als het in Bulgarije voor ons beter wordt, willen we graag terug. Daar liggen onze roots. Maar het is daar nu niet leefbaar. Daarom spelen wij hier onze melancholieke muziek. Die levert nog wat op en biedt ons troost in deze tijden van heimwee.'

Juli...

de zomermaand waarin de mensen
verkoeling zoeken aan het water,
maar ook met de hondsdagen
die zorgen voor een kater

HANNEKE's
HEEN en WEERSPREUK

Hanneke is bijzonder weergevoelig met haar wintertenen, lentekriebels, zomerzothed en herfstdepressies. Ze steekt haar wijsvinger in de lucht en weet precies of het wel of niet regent en uit welke hoek de wind waait. Haar meteoronlogica vat zij geregeld samen in een Heen en WeerSpreek plus foto.

GELUKSMOMENTJE

Ik zal eerlijk zijn: het was niet mijn reden om de zorg in te gaan. Júist niet. Maar af en toe moet ik hem toedienen: de intramusculaire injectie. Het spuiten van een medicijn in een spier, door middel van een naald die elke keer weer schrikbarend lang blijkt te zijn. Ik kan er maar niet aan wennen.

De mevrouw zit rustig aan haar kopje koffie, terwijl ik de injectie voorbereid. Ampul breken, vloeistof opzuigen, naald ontluchten. De door de apotheek meegeleverde spuit blijkt een onhandig grote te zijn en ik oefen even, buiten het zicht van mijn cliënte, hoe ik hem het best in de hand kan nemen.

‘Wat een gedoe,’ zegt de mevrouw die de laatste tijd al zo veel gekwakkeld heeft met haar gezondheid. Toch gaat ze gewillig staan als ik haar dat vraag, zodat haar broek omlaag kan. Haar linkerbil is mijn doelwit.

Op mijn verzoek kijkt mijn ervaren collega nog een keer mee, terwijl ik op zoek ga naar de geschikte injectieplaats. Mijn collega geeft haar goedkeuring, maar ik treuzel, ik voel wat, ik pruts wat met de spuit en dan moet het toch maar gebeuren. Iets te langzaam steek ik de naald in de bil van mijn cliënte. In mijn hoofd draait het protocol stap voor stap af: zuiger iets terughalen om te kijken of ik geen bloedvat heb geraakt. Mijn linkerhand schiet een beetje uit - maar geen bloed - en iets te snel injecteer ik de vloeistof. Pijnlijk, vermoed ik, en terwijl de laatste druppels injectievloeistof de naald verlaten denk ik een steek in mijn eigen linkerbil te voelen.

‘Mevrouw, gaat het nog?’ vraag ik aan mijn lieve cliënte die ondersteund door mijn collega met haar rug naar me toe staat.

‘Ja hoor,’ klinkt een zachte stem, ‘maar wanneer ga je me nou spuiten?’

Janneke Pelle werkt in zorg en horeca, is koorpianiste, recenseert theatervoorstellingen en geeft Nederlandse les aan een inburgerende leeftijdgenote. Bovenal houdt ze van mensen en hun verhalen. Hierover schrijft ze op weblog.theefiets.nl.

Over **CARTOONS**, **DIABETES** en *hoe nu verder...*

Marijke Mosterman

Een cartoon maken, een website bijhouden, technisch tekenen; Gustaaf van Surksom (45) draait er zijn hand niet voor om. Hij volgde in dienst met plezier de sergeantopleiding, hij speelt graag een riedeltje gitaar en daarnaast heeft hij een goed gevoel voor taal. Veelzijdig en talentvol, maar wat hij echter niet in overvloedige mate bezit is ambitie. Daar kan zijn diabetes type 1 aan ten grondslag liggen. Ook het feit dat zijn ouders allebei slechts 65 jaar oud werden, is hem niet in de koude kleren gaan zitten. 'Je werkt je je hele leven uit de naad en voordat je ervan kan genieten, lig je al in de kist. Daar kan ik heel cynisch van worden.' Gustaaf vertelt.

In mijn jeugd zijn we vaak verhuisd. Mijn broer is geboren in Voorthuizen, ik in Barneveld en mijn zus in Ede, waarna we op een gegeven moment naar Rijswijk gegaan. Toen ik tien jaar was, wilden mijn ouders ruimer gaan wonen. Het werd Zwolle, aan het water, mijn school was aan de overkant. Het grappige was dat mijn vader vijf jaar later weer in Den Haag ging werken. Hij reisde op en neer per trein, dus de auto ging de deur uit. Wij kinderen kregen ook allemaal een OV-kaart. Dus ik had een hele andere mate van vrijheid dan mijn klasgenoten. Als zij de brommer pakten, pakte ik de trein. Dan ging ik naar de Flevohof of naar Utrecht, ik verkende Nederland.'

Muziek

'Mijn ouders zaten in de muziek. Mijn vader was muzikdocent en organist, hij speelde in de kerk. Mijn moeder speelde klavecimbel en blokfluit, ze zat op een koor en gaf les op een basisschool. De muziek werd ons niet opgedrongen. Het was wel zo dat we iets moesten kiezen als kind. Mijn broer koos klavecimbel, mijn zus nam celloles en ik sloopte altijd alles, dus ik mocht op een jongenskoor. Dat vond ik toen heel leuk. We zijn open minded opgevoed, dat heb ik in mijn jeugd wel meegekregen. Mijn ouders zijn jong overleden, allebei op hun 65ste, mijn moeder twee jaar na mijn vader. Hij werd op latere leeftijd alcoholist en mijn moeder was diabeet. Hun vroege overlijden heeft me cynisch gemaakt. Je spaart je hele leven voor je pensioen, je krijgt de eerste maand nog uitgekeerd en daarna lig je al in je kist. Ja, daar kan ik heel cynisch van worden.'

Sergeant

'Na de havo ging ik naar de kunstacademie, maar ik zat er niet op mijn plek. Ik besloot na drie jaar eerst in dienst te gaan en daarna een andere opleiding te zoeken. Dienst was leuk. Het ging wat vreemd, want ik belde op om te zeggen dat ik graag de chauffeursopleiding wilde doen, want dan kon ik meteen mijn rijbewijs halen. Maar óf ze verstonden me verkeerd, óf ze besloten me gewoon een onderofficiersopleiding te laten volgen omdat ik vwo-niveau had met mijn propedeuse van de kunstacademie, maar ik kwam dus bij de sergeantopleiding terecht. Op zich wel jammer, want nu heb ik nog steeds geen rijbewijs. Maar het ging wel goed met die opleiding. Als sergeant moet je gevoel voor humor hebben en tactisch zijn. Je mensen doen pas iets als je het zelf ook doet, dat zie je in iedere oorlogsfilm. Ze zullen pas voor je vechten als je naast ze staat, niet als je er een kilometer achter loopt. In dienst heb

ik geleerd daadkrachtig op te treden. Op zich ben ik niet zo, ik laat alles tot vijf minuten voor de deadline liggen en dan ram ik het eruit. Maar in dienst heb ik geleerd dat een klus zo geklaard is als je even met z'n allen de schouders eronder zet. Na veertien maanden zat ik te twijfelen of ik zou bijtekenen, het was in de tijd van Bosnië. Dan was het allemaal heel anders gelopen. Dan had ik andere vrienden gehad en dan had ik waarschijnlijk ook ergens anders gewoond. Maar ik besloot destijds toch maar weer een studie te gaan volgen. Ik wilde eigenlijk de journalistiek in, maar die opleiding zat vol. Dus werd het de lerarenopleiding tekenen en handvaardigheid.'

Einzelgänger

'Maar ook tijdens die opleiding begon ik steeds meer allerlei dingen te doen die niet met school te maken hadden, dus ik heb geen enkele studie afgemaakt. En toen kwam ik een keer op advies van vrienden bij Eureka terecht, een door krakers opgerichte sociaal culturele vereniging met een eetcafé, ateliers, leuke activiteiten en altijd geweldige feesten. Ik ben daar zo'n twintig jaar gebleven als vrijwillige medewerker. Ik stond bij de deur. Ondertussen werkte ik als technisch tekenaar, daar was ik toevallig ingerold. Ik was handig met computers en tekenprogramma's en vanwege mijn tekenvaardigheden had ik ook oog voor ruimte. Ik heb daar zes jaar gewerkt. Op mijn dertigste ontdekte ik dat ik suikerziekte had. Toen ging het even bergafwaarts en ik raakte mijn baan kwijt. Daarna had ik allerlei uitzendbaantjes; als afvalverwerker, bij de supermarkt; overal waar je hier en daar maar wat kon krijgen. Toen in 2010 mijn moeder overleed, twee jaar na mijn vader, ging het weer bergafwaarts met mij. Vervolgens ben ik op advies van de Sociale Dienst vrijwilligerswerk gaan doen. Eerst bij een kringloopwinkel, maar dat was niets voor mij. Nu maak ik teksten voor de kabelkrant. Dat bevalt beter. Ik kan mijn eigen ding doen, ik ben handig met taal, handig met computers en ik vind het ook leuk om de website bij te houden. In het leger was ik dan wel een teamworker, want dat is de enige manier waarop je daar wat bereikt, maar ik kan ook een enorme einzelgänger zijn. Zet mij maar in een hokje achter een computer: hoe minder contact hoe beter.'

Hack

'Ja, met computers werken vind ik leuk. Maar ik ben geen hack-type of zo. Hoewel ik daar wel een filosofie over heb. Het is een kwestie van zwakke plekken vinden, dat is het geheim. Ooit heb ik een hack uitgevoerd -achteraf gezien was het een hack- op de havo bij mijn Engelse docent. Hij had een hele

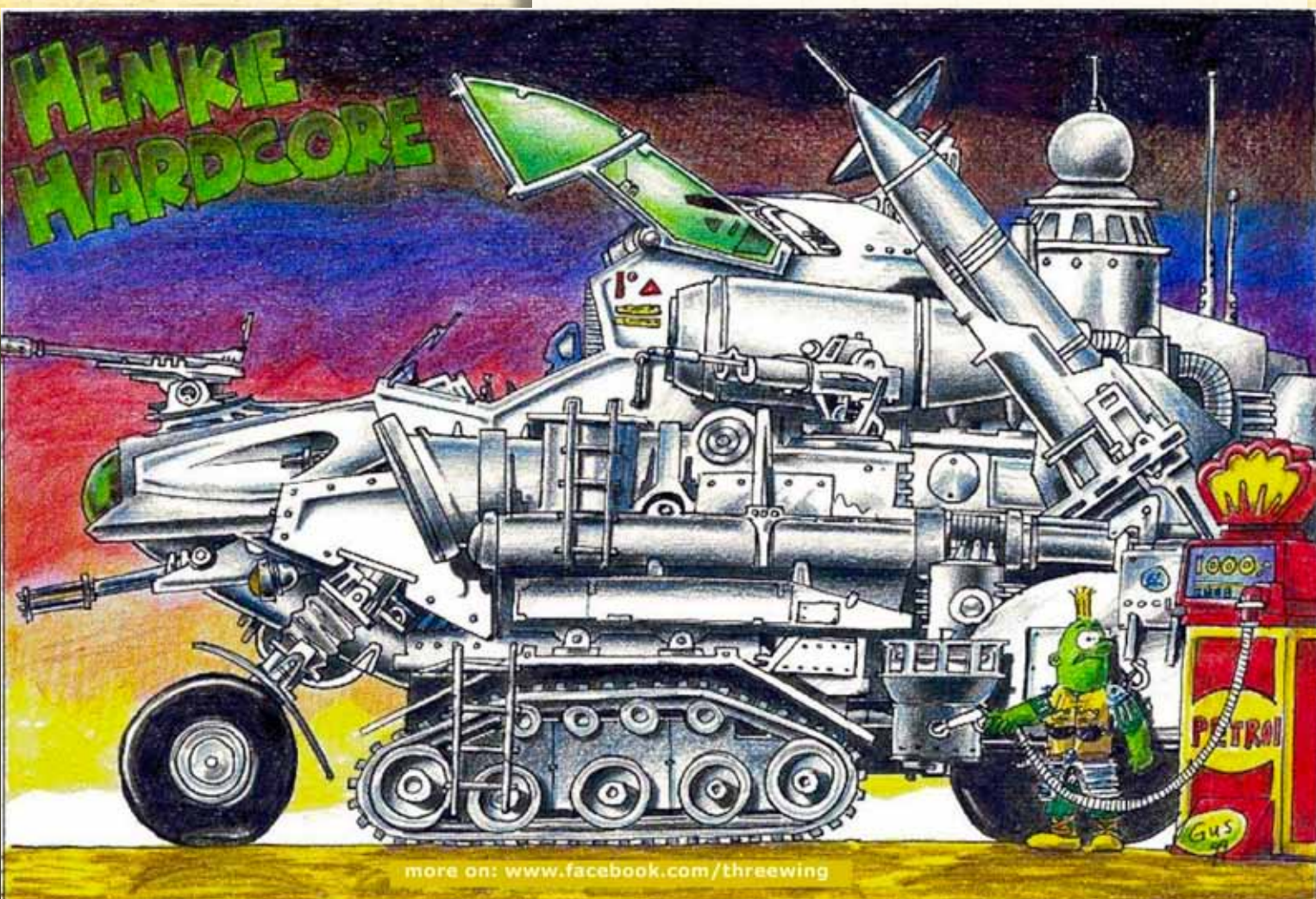
GUSTAAF

rij Commodore 64's in de klas staan, waarmee we ons zelf konden overhoren. Dus we moesten inloggen onder onze eigen naam en de titel aanwijzen van het Engelse boekje dat we hadden gelezen. Dan kreeg je daar vijftien vragen over en dan had je een bijvoorbeeld een zeven. Maar ik maakte meteen een nieuwe account aan onder een bedachte naam, ene Eppe Zurink. -Ik hoop eigenlijk dat mijn docent, mijnheer Van den Berg, destijds conrector van de mavo-afdeling van het Carolus Clusius College, dit nog leest; dan is eindelijk het mysterie voor hem opgelost- Maar goed, ik dus boekjes overhoren onder die valse naam, om erachter te komen wat voor vragen het waren, in welke volgorde en dergelijke. Mijn klasgenoten kwamen erachter en die gaf ik ook de naam en het wachtwoord, onder voorwaarde dat ze het geheim hielden. En aan het eind van het jaar komt mijnheer Van den Berg de klas in en hij zegt: "Jongens, ik ben op zoek naar een leerling, misschien hebben jullie wel eens van hem gehoord: ene Eppe Zurink. Hij zit niet hier op school, maar hij heeft wel 300 overhoringen gedaan." Dus toen kon je ons allemaal helemaal opvegen, we lagen te gieren van het lachen. Maar dat was dus in feite gewoon een hack, want het is een zwakheid in een systeem dat je een account kan aanmaken dat niet bestaat. Dan hoef je geen verstand van computers te hebben, je moet alleen maar een beetje bij de pinken zijn.'

Diabetes

'Toen ik dertig was, ontdekte ik dus dat ik diabetes had. Ik was vermoeid en het viel mijn collega's op dat ik wel anderhalve liter sinas per dag dronk. En mijn moeder merkte op dat ik om het uur naar de wc ging. De dokter prikte mijn bloed en het was 27 komma zoveel, terwijl tussen de 6 en 8 al als hoog wordt beschouwd. Ik heb diabetes type 1; ik moet insuline spuiten. Mijn broer heeft het z'n hele leven al, mijn moeder kreeg het ook vrij jong, eind jaren zeventig. Toen had je nog van die glazen spuitjes die je uit moest koken, wat een

ellende. Maar ik snapte destijds nooit wat van die ziekte, wat er aan de hand was en wat het betekende. Pas toen ik het zelf kreeg, ontdekte ik wat het inhield. Je lichaam heeft insuline nodig om de suikers uit je bloed in de cellen te brengen. In feite een soort sleutelgat waar een sleutel in past, en de insuline is die sleutel. Als er geen insuline in je bloed zit, dan blijft de suiker in je bloed, de bloedcellen kunnen geen zuurstof gaan vervoeren, ze kunnen geen afvalstoffen vervoeren, ze brengen de suiker rechtstreeks naar je nieren en je lever en daar wordt het als afval verwerkt. Dus die organen draaien ook nog eens overuren. En het is natuurlijk niet de bedoeling om bouwstoffen als afvalstoffen weg te gooien. En dus loopt een suikerpatiënt die zichzelf niet goed verzorgt het risico dat zijn vaten gaan dichtslibben, krijgt ie problemen met alles dat zuurstof nodig heeft in je lichaam. Vingers en tenen die afgezet moeten worden, het is allemaal heel erg gruwelijk.'

Structuur en regelmaat

'Ja, ik heb de zwaarste vorm van diabetes. Je doet er niets aan. Ik gebruik van die injectiepenningen, en verder is structuur en regelmaat zeer belangrijk. En daar ben ik zo slecht in. Zo had ik een keer een afspraak bij de Sociale Dienst, en ik spoot 's morgens om half acht, er niet aan denkend dat ik

vier uur daarvoor ook nog had gespoten. Dus ik lag helemaal te rollebollen. Gelukkig kwam er iemand kijken die met me mee zou naar die afspraak, en zij heeft de ambulance gebeld. Anders was het misschien wel anders afgelopen, dan was ik dood geweest of had ik schade aan mijn hersenen gehad of zo. Gelukkig is mijn bloedsuikerstand de laatste jaren verbeterd, omdat ik beter oplet en er naar leef. Ik drink bijvoorbeeld geen bier meer, maar haal een fles rosé bij de supermarkt. Dat is veel beter. Laatst heb ik nog een paar pijpjes Grolsch gedronken, maar daarna was ik een wrak. Roken doe ik nog wel. Ik denk dat ik pas zal stoppen als een dokter zegt: nog twee peuken en je ligt in je graf. Dan zal ik waarschijnlijk doen wat ze zeggen.'

Talenten

'Op zich zijn er veel dingen die ik leuk vind om te doen. Ik hou van gitaar spelen, dat heb ik jammer genoeg pas na dienst geleerd. Ik kreeg de oude, kromme gitaar van mijn vader en een vriend van mij, een huisgenoot, leerde het mij. Helaas pleegde die jongen zelfmoord, ook zoiets. Zo'n fijne jongen, zo jammer dat hij er niet meer is. Op de kunstacademie werd je destijds ook helemaal niet begeleid of zo. Tja. Mensen met plekje. Ik ken er veel. Misschien trek ik ze aan.

Dat komt omdat ik niet veel gek vind, ik sta open voor alles. Daardoor weet ik mensen op hun gemak te stellen, daar had ik bij Eureka ook veel aan. Er is veel gebeurd in mijn leven, ik heb veel ervaring opgedaan, ook beroepsmatig. Van technisch tekenaar en kantoorwerk tot chemisch afvalverwerker. En strips tekenen doe ik al mijn hele leven. Ik denk dat ik op mijn derde begonnen ben op het behang bij mijn bed. Ik tekende voor schoolkranten, ik tekende voor Eureka. Dan tekende ik zo twintig cartoons op een avond op een overheadprojector. Ik heb honderden cartoons gemaakt in de loop der jaren. En er zitten behoorlijk harde tussen. In mijn tekeningen durf ik letterlijk alles te zeggen. Ik zie de jihaddi's nog wel eens de straat inkomen vanwege een tekening van mij. Maar ik ben absoluut niet voor enige censuur.'

Gemis

'Maar het tekenen staat nu even op een laag pitje. Ik weet eigenlijk niet zo goed waar mijn passie ligt en ik twijfel over de toekomst. Ik zou van alles kunnen beginnen. De cartoons, fotograferen, mijn vaders platen op youtube zetten. Er zijn allemaal dingen die ik kan doen. Maar ik kom er gewoon niet toe. Als ze er ooit echt een drive onderzetten om me weer betaald werk te laten verrichten, dan hoop ik dat ze me niet in een winkel zetten, want na twee weken ben ik het zat. Dan liever vegen in een magazijn, of een radio repareren of zo. Van vrijwilligerswerk en een uitkering trekken word je niet rijk natuurlijk. Maar ja, als je me aan betaald werk zou helpen, dan is het maar de vraag of ik daar na een week nog sta. En daar zit ik nu een beetje mee. Ik voel me vaak niet lekker, psychisch, lichamelijk. Ik ga regelmatig voor controle naar het ziekenhuis en het gaat wel beter sinds ik met bier gestopt ben. Wel jammer hoor, het is lekker, maar niet goed. Maar ja, je kunt er beter op jongere leeftijd mee ophouden dan doorgaan tot het te laat is, zoals mijn vader. Ach ja. Ik hing vaak rond bij mijn ouders. Even wat repareren, helpen met dingen, lekker blijven eten, want ik had natuurlijk nooit veel geld tijdens mijn uitzendbaantjes. Ik mis ze heel erg. Nog steeds. Sinds hun dood heb ik wel meer contact met mijn broer en zus en andere familie. Dat is wel fijn.'

Gesjochten

'Van een blijvende relatie is het nooit gekomen. Ik heb wel vriendinnen gehad, de laatste keer had ik anderhalf jaar verkering, maar ze maakten het altijd uit. Ik heb nooit enige aantoonbare ambitie gehad, misschien schrikt dat ze af. Ambitie. Het klinkt zo gemaakt. Het hele leven is één stramien. Als je uitvalt ben je gesjochten, want iedereen verwacht dat je gaat trouwen, van je eerste baan een hypotheek weet te regelen en een hond en een kind. En als er dan iets gebeurt, ben je de lul. Ik heb daar nooit zo in geloofd, in ambitie en

DAG MENEER, HEEFT U AL GROENE STROOM?

NEE, IK HEB AL JAREN

WHITE POWER!

dat stramien. Maar ja, de hele mensheid zelf moet elke eeuw weer opnieuw het wiel uitvinden lijkt het wel.'

Oplossing

'Vroeger zag ik de overheid als een soort vijand der mensheid in het algemeen, maar aan de andere kant: ze mogen eisen aan je stellen als ze in je inkomen voorzien. In dit land hoeft je geen honger te lijden en als iemand niks wil en niks van plan is, dan moet je maar tevreden zijn met 900 nog wat euro per maand, denk ik dan. Wat mij betreft zou er wel heel wat moeten veranderen op het gebied van de verdeling in de wereld en bijvoorbeeld alleen ook al in onze maatschappij. Ja, ik ben zo'n rooie, ik ben een socialist; ik stem altijd SP. Maar ik ben geen maoïst. Ik zal niet zeggen dat je van de een de helft af moet pakken om het aan de ander te geven. Dat is ook niet goed. Iemand die een eigen bedrijf opzet dat uiteindelijk zo groot is dat het de halve wereld beheerst, heeft dat wel zelf bereikt en het is zijn eigendom. Maar met de groei van je bedrijf, groeit ook je verantwoordelijkheid voor de samenleving. Vind ik. Maar ja, een oplossing voor de wereldproblematiek heb ik niet. Ik weet niet eens of die er wel is.'

'Voor wat mijzelf betreft, weet ik het ook allemaal nog niet. Als je me vraagt wat ik over tien jaar denk te doen en waar ik dan zal zijn, dan kan alleen maar zeggen dat ik hoop dat ik dan nog leef. Op dit moment doe ik vrijwilligerswerk en ben ik met mijn gezondheid bezig. Van het beetje geld dat ik erfde, heb ik een tablet en een camera gekocht, en ook een bike. Fietsen is gezonder dan op de bank blijven hangen. Het is een redelijk zware tank om te bedienen, dus ik word er wel sterker van. Af en toe ga ik eropuit om foto's te maken. Tja, en verder doe ik mijn vrijwilligerswerk. Voor zolang het duurt. Ik zie wel wat de toekomst brengt.'

Kijk ook eens op: facebook.com/threewing

IK WIL GRAAG
INBURGEREN!

GOED, DIT IS LOKET 1.
DAAR IS EEN KASTJE.
DAAR IS DE MUUR.
IK GA EVEN
KOFFIE DRINKEN.
JE VOELT JE AL
METEEN THUIS.
HIER !!!

WELTUSSEN

more on: www.facebook.com/threewing

GIJSBERT

Ik herkende hem onmiddellijk: Gijsbert! Vanmiddag kwam ik hem, geheel onverwacht, weer tegen. Ik zat op de stoep voor de winkel even van de zon te genieten. Gijsbert stapte recht tegenover mij uit de tram, keek om zich heen en liep toen langzaam mijn kant op. Allebei waren we verwoed verzamelaars van stripverhalen, maar doordat hij zich uitsluitend richtte op Amerikaanse comix en Franstalige strips; en ik vooral belangstelling had voor strips van Nederlandse bodem, ervoeren we elkaar nooit als concurrenten, maar konden we ongeremd tips en informatie uitwisselen - en dat gebeurde vaak. We kwamen nooit bij elkaar thuis, maar liepen elkaar regelmatig tegen het lijf op rommelmarkten, verzamelaarsbeurzen of in winkels met tweedehands boeken. Toen ik hem zo'n veertig jaar geleden leerde kennen, was hij al een jaar of tien ouder dan ik - en dat verschil is, zoals te verwachten, gebleven.

Gijsbert zag mij niet; hij liep recht naar de bakken met boeken die ik op de stoep voor de winkel had uitgesteld. 'Gijsbert!', riep ik 'Ouwe stripgek! Hoe is het met jou?' 'Hé, man! Dat is lang geleden! Wat doe jij hier? Is dit - hij wees naar de boekenbakken buiten en naar de winkel - 'soms van jou?' Ik trok een stoel bij en hij ging zitten. Zijn stem klonk als vanouds: luid en zwaar; maar zijn bewegingen hadden de vroegere souplesse verloren. Er was aarzeling ingeslopen, en breekbaarheid. 'Ach, ik verzamel eigenlijk niks meer' zei hij. 'Maar toch kan ik het niet laten. Ik kom nooit in deze buurt, maar moest nu toevallig op deze halte overstappen en toen zag ik die bakken. En ja, dan ga ik toch kijken, natuurlijk. Heb je toevallig ook Franse strips? Het gaat goed met me hoor, al merk ik wel dat ik ouder word. Het meest vervelend daaraan vind ik dat ik soms woorden vergeet, en namen ook. Ja, jou herkende ik wel meteen hoor, ouwe makker! Maar laatst had ik het met een ouwe vriend over die Kuifje-verzamelaar, die vlak bij jou woont; en ik kon niet op zijn naam komen. Ik wist wel de naam van die vriend, maar niet die van die Kuifjeman. En dan moet ik zeggen: 'Je weet wel: die vent met die zwarte krulletjes en dat ronde brilletje, die aan het water woont' - en dan komen we er wel uit. Toch is dat lastig. Ik heb het ook met dokters, dat ik hun naam niet weet, of hoe dat heet wat ze doen. Er zijn zoveel van die specialismen bijgekomen, dat is niet bij te houden!' 'Weet je dat ik vijf jaar in Frankrijk heb gewoond? En toen ik was teruggekomen, ben ik binnen Amsterdam nog zes keer verhuisd. Nu woon ik in West, maar daar moet ik weg. Ik woon drie hoog, en m'n knieën zijn niet best meer, m'n

heup ook niet en ik heb behoorlijk last van een rib. Daarom heb ik nu contact met zo'n juffrouw van de MWO, of heet het WMO? Afkortingen, daar heb ik ook zo'n moeite mee. WMO, geloof ik. Nou ja, die vrouw helpt me met het vinden van een huis op de begane grond. Ik heb een heel dossier aangelegd, met allemaal medische informatie over wat ik mankeer, want hoe meer je mankeert, hoe eerder je een ander huis krijgt. Dat was wel een heel gedoe, want ik heb alleen al vier huisartsen gehad en een paar fysiotherapeuten en ik heb een paar keer in ziekenhuizen gelegen. Wat een gezeik was dat: ik ben overal langs geweest en heb m'n gegevens opgevraagd. Dan moet je weer dat formulier hebben en dan weer een ander, maar eindelijk heb ik alles gekregen.'

'Nou lees ik nog wel eens een strip, maar nooit meer literatuur. Maar dat medische dossier van mij, dat lees ik wel. Eerst niet hoor, toen verzamelde ik het alleen maar, maar nu heb ik het wel compleet; en nu lees ik er in. Hartstikke leuk trouwens hoor, dat had ik van tevoren niet verwacht. Staat er bijvoorbeeld in dat ik met kwetsuren ben gevonden op de Zeedijk. Ja, daar woonde ik in de buurt toen ik jong was. Wist je niet, hè? Ik wist het ook niet meer; ja, wel dat ik bij de Zeedijk woonde, maar niet van die kwetsuren. Ik vond het wel leuk om te lezen. Drie dagen heb ik toen in het Binnengasthuis gelegen, blijkt. Staat allemaal in het dossier. Die kwetsuren waren trouwens gebroken ribben, dus niks bijzonders. Eén keertje had ik een bloedende steekwond. Dat stond in het dossier, en dat was ik ook vergeten. Er staat precies bij waar ik toen door de politie ben gevonden en welke dag het was en hoe laat en dat ik toen door de ambulance naar de eerste hulp van het OLVG ben gebracht.'

Behandelingen van fysiotherapeuten heb ik ook in het dossier. Eens had ik last van m'n schouder; ik naar zo'n fysio-man. Wat een pijn deed die me, zeg! En ik hield last, dus ik ben na een poos naar een ander gegaan. Die zei dat die eerste het fout had gedaan. Ja, ik heb er nog steeds last van als ik een jas aantrek, maar niet zo veel meer. Ik ben nog steeds niet dol op fysio, maar als 't moet dan moet 't en ze zijn goed in het noteren van tijden en data en wat er lichamelijk mis is.'

'Wil je wel geloven dat ik helemaal geen foto-albums of zoiets van mezelf heb? Dat was eerst te duur; en toen ik het kon betalen had ik geen zin in die heisa van laten ontwikkelen en afdrukken en ophalen en opplakken en wat allemaal nog meer. Maar nu ik dit dossier lees, lijkt het net alsof ik een oud fotoalbum van mezelf bekijk, met plaatjes erin en bijschriften en al. Echt, ik lees er met plezier in. Heb jij eigenlijk een medisch dossier?'

'Nee', zei ik, 'maar ik woon al op de begane grond'.

'Okee, ik ga weer verder. Tot ziens maar weer, Hans!'

Frans de Jong is de uitbater en eigenaar van antiquariaatje 'De Terechte Kronkel', het kleinste tweedehands boekwinkeltje ter wereld, gevestigd aan de

Ceintuurbaan 384, 1073 EM Amsterdam.

Voor meer informatie: deterechtekronkel.nl

Of kijk op facebook: facebook.com/deterechtekronkel

en: facebook.com/TweedehandsBoekenEnTijdschriften

REMO

JONGEREN van om de HOEK

Door Bert Vaatstra

Remo Brolato is 16 jaar en volgt een mbo-opleiding. Hij heeft stage gelopen bij het dierenasiel, waar hij veel heeft geleerd.

Wat wil je later gaan doen?

Over deze vraag heb ik heel goed nagedacht.
Ik wil óf hondentrainer worden, óf gaan werken in de bouw.

Wat zijn je lievelingsdieren?

Katten en honden. We hebben zelf twee katten thuis.

Wat is je lievelingseten?

Spaghetti of Spinazie met verse zalm.

Weke sport beoefen je het liefst?

Zwemmen, vissen en basketbal.

Wie is je allerbeste vriend?

Romano.

Aan welk moment denk je het liefste wel eens terug?

Dat we wel eens gingen skiën met school.

Als je mocht kiezen wat doe je het liefst naar school gaan of werken?

Werken.

Iedereen heeft een toekomstdroom, wat is de jouwe?

Als ik hard werk graag een mooi huis met een zwembad.

AART

(Levens)KUNSTENAAR bij *UITSTEK*

Fotograaf, techneut, kunstenaar, docent en ondertussen actief maatschappelijk betrokken: Aart Everaarts (84) leeft het leven intens, actief en vooral genietend. 'Mijn vrouw en ik hebben de dingen die we doen altijd met veel plezier gedaan. We hebben het er wel eens over: eigenlijk zijn we heel gelukkige mensen.'

Mijn vader was een hele goede portretfotograaf. Hij werd in 1928 chef van een fotozaak in Rotterdam. Hij gaf leiding aan zo'n 25 mensen en hij verdiende er 65 gulden per week. Dat was een immens salaris toen, echt heel veel geld. Daar konden ons gezin heel goed van leven. Toen ik acht jaar was, in 1939, zijn we naar Zwolle verhuisd. Mijn vader kon de oude fotozaak overnemen van Ziegler, de vader van Franz Ziegler, de hoffotograaf die onder andere Koningin Wilhelmina fotografeerde. Ik was de oudste van acht kinderen en mijn vader zeulde me overal mee naar toe. Zo kreeg ik ook interesse in de fotografie. Hij zei altijd dat je eerst een goede tekenaar moest zijn, voordat je een goede fotograaf kon zijn. Gelukkig bleek ik behalve voor fotografie ook talent te hebben voor tekenen.'

Vroeg volwassen

'In de oorlog zaten mijn ouders diep in de illegaliteit. Er waren altijd onderduikers en ik werd met allerlei klussen opgezadeld die eigenlijk voor volwassenen waren bestemd. Dat kwam omdat ik een handige jongen was. Sloten de Duitsers de elektriciteit af, sloot ik die weer aan. Ik zag er heel jong uit voor mijn leeftijd en bracht met zo'n speelgoed trekkarretje valse papieren naar een contact aan de andere kant van de IJssel. Er keek nooit een Duitser naar mij om. Het was gevaarlijk, maar anderen helpen stond voorop bij ons. Het was niet makkelijk om onderduikers te hebben, die mensen raakten gefrustreerd van het opgesloten zitten. We lieten ze meewerken, dingen doen. Fabrieksaardappelen schillen bijvoorbeeld. Die gingen door de gehaktmolen, de pulp legden we in een hele grote

Marijke Mosterman

ontwikkelbak met water en dan zonk het aardappelmeel naar de bodem. Die brachten we naar een adres in Zwolle waar bakkerijkleurstoffen werden gemaakt. Die man had nog wat essences waarschijnlijk, want hij maakte van het aardappelmeel bitterkoekjespudding. In de oorlog werd je inventief, je moest wel. Ik wilde een keer zeep maken met loog en lijnolie, en dat kookte ik. Diezelfde man van de bitterkoekjespudding legde uit dat dat niet werkte, je moest het tot hoogstens 60 graden verhitten: zeep moest je zieden. Toen ging het prima. En zo deden we veel meer gekke dingen. Het was een merkwaardige tijd voor een jongen om volwassen te worden. Er was altijd spanning, het leven was een avontuur. Na de oorlog ging ik niet meer naar school, dat was niks voor mij. Ik ging op 14-jarige leeftijd bij mijn vader werken.'

Diensttijd

'Na de oorlog wilden mensen hun overleden dierbaren ver-
eeuwigen. Daar hadden ze vaak alleen nog maar een pasfoto
of dergelijke van. Ik airbrushte er een pak of een jurk aan, ik
maakte er mooie portretten van. Dat was een gat in de markt
destijds. Op een gegeven moment ben ik toch naar de Aca-
demie gegaan: mijn vader vond dat ik tekenen en schilderen
moest leren. Na korte tijd ging ik echter in dienst, waar ik
werd geselecteerd voor de Kaderschool, terwijl ik alleen maar
lagere school had. Later hoorde ik dat ze je op basis van de
uitkomsten van een IQ-test indeelden, dus dat was de oor-
zaak. Ik vond het maar niets en bedacht een manier om eraf
te komen. Bij de artillerie kregen we munitiekennis van een
instructeur die geen technische tekeningen kon lezen. Dat ging
mij juist makkelijk af, dus ik verbeterde hem voortdurend,
waardoor ik in ongenade viel en werd overgeplaatst. Ik moest
boeken catalogiseren in de bibliotheek. Ik zat Dostoevski te
lezen toen de officier kwam om te vragen hoever ik al gevor-
derd was. "Ik ben al bij hoofdstuk drie", zei ik. Waarop ik
weer werd overgeplaatst. En toen werd ik filmopérateur: ik

moest voor de nationale reserve in Zeeland propagandamateri-
aal maken. Kijk, dat vond ik leuk! Maar toen kwam de waters-
nood van 1953. Omdat ik door mijn functie de weg inmiddels
wist in Zeeland, werd ik ingezet. De eerste dagen was het een
kwesitie van kijken of er nog mensen te redden waren. Bij elke
plank die je optilde, verwachtte je dat er een lijk onder lag,
en dat was dan ook nog vaak zo. Het was een zware tijd. Ik
lustte wel een wijntje, maar ik ben geen grote drinker. Maar
toen ik afzwaaide, door de watersnood later dan oorspron-
kelijk de bedoeling was, zijn we allemaal wel flink dronken
geworden.'

Onderwijs

'Na dienst kwam ik mijn vrouw tegen, het mooiste dat me
is overkomen in mijn leven. De Academie was helemaal uit
beeld. Maar tijdens mijn huwelijk bedacht ik dat het zo toch
niet kon. Ik wilde diploma's halen. En ondanks dat ik op de
lagere school altijd slecht gepresteerd had, bleek ik een
talent voor leren te hebben. Ik vond het ook leuk! Voor de
Fotovakschool, een driejarige opleiding, deed ik al na drie
maanden met succes examen. Ik ging verder met elektronica
en ik heb ook twee marketingdiploma's gehaald. Ondertussen
stond ik middenin de maatschappij, dat had ik van mijn ouders
geleerd: je moet nooit alleen maar met jezelf bezig zijn. Ik
was gezinsvoogd, zat in de kerkenraad, ik was bestuurslid van
de VVV, was lid van de Zwolse vereniging Citycentrum en ik
heb ook lange tijd in besturen gezeten van landelijke foto-
grafieverenigingen. Zo heb ik als secretaris namens de BFN,
Beroepsfotografen Nederland, eind jaren vijftig een brief naar
de minister gestuurd met een pleidooi om fotografie als kunst-
vorm te erkennen, en dat verzoek werd gehonoreerd. Al die
nevenfuncties hielden op toen ik in 1979 geronseld werd door
het kunstonderwijs, ik werd docent bij Academie Minerva in
Groningen. Eerst werkte ik er vier uurtjes per week, maar dat
liep al gauw op naar 22 uur per week, waarbij ik ook een tijd-

Aart, als klein jongetje gefotografeerd door zijn vader met een 13x18-camera

Busreclame in de jaren vijftig van de vorige eeuw

je coördinator van de afdeling Grafisch Ontwerp was. Lesgeven vond ik zo mooi! Een van de mooiste dingen die ik gedaan heb. En dat terwijl ik oorspronkelijk een hekel aan onderwijzers had. Ons motto was: vertel een leerling nooit hoe het moet! Laat hem zichzelf ontwikkelen, wij als docenten leveren commentaar. Typisch Minerva: de studenten zelf laten ontdekken. Ik werkte er tot 1995 en toen ging ik met pensioen, terwijl ik dat eigenlijk helemaal nog niet wilde.'

Uitvinder

'Mijn verschillende talenten heb ik altijd mooi kunnen combineren. Toen de kleurenfoto in opkomst kwam, had je meer licht nodig. Ik ontwikkelde mijn eigen flitsinstallatie met goede armaturen en elektronische generatoren; een systeem dat later werd overgenomen door een Engelse fabrikant. Ik knutselde ook altijd aan de camera's. Er kwamen vaak Kodak-mensen met klanten over de vloer om te kijken wat ik nu weer bedacht had. Daarnaast werd ik gevraagd door bedrijven voor foto-illustraties. Zo heb ik bijvoorbeeld 25 jaar lang jaarverslagen geïllustreerd van het regionale gasbedrijf. Ik fotografeerde voor Esso voor een uitgave die in 23 landen verscheen. Men wist mij te vinden. Ook op het gebied van portretfotografie ontwikkelde ik een systeem. Er was een tijd dat fotografen de mensen altijd op een stereotype wijze op de foto zetten. De klanten werden in een bepaalde houding gezet, soms werd het hoofd zelfs letterlijk nog wat schever geduwd, en vervolgens trok de fotograaf een bepaald gezicht, dat de mensen dan in hun zenuwen nadeden. Dus alle eigenheid was weg. Ik ontving de klanten in de winkel, gaf ze een kopje thee, raakte met ze aan de praat en nam ze dan pas mee naar de studio. Daar kon ik ze al refererend aan het voorafgaande gesprek veel meer als zichzelf fotograferen. Ik hoorde ook vaak terug dat mensen zichzelf helemaal herkenden in de portretten. Dat vond ik belangrijk. En verder is het in de fotografie belangrijk dat je er altijd vanuit gaat dat het een vormgevingsvak is. Door de vormgeving krijgt een foto zeggingskracht. De compositie leidt de mensen op een efficiënte manier door de foto. De krachtigste foto's zijn die foto's die het beste zijn vormgegeven.'

Gevolgen van de oorlog

'De wereld veranderde door de oorlog. Mensen die je tijdens de oorlog niet zag, gingen weer de baas spelen. Zo wilde mijn vader een vrouw aangeven waarvan hij ontdekt had dat ze niet was voor wie ze zich uitgaf, want ze was in het bezit van wel vijf geldige persoonsbewijzen, die ze waarschijnlijk van de SD had gekregen. Hij kwam een dag na de bevrijding bij een Jonkheer van de politieke opsporingsdienst en legde zijn Amerikaanse sigaretje even op de asbak die daar stond om de persoonsbewijzen te laten zien. Waarop de Jonkheer uiterst bekakt aangaf: "Wilt u dit wegnemen, dit is mijn privé-asbak!" Mijn vader was woedend. Ja, dat was de naoorlogse tijd. Er gebeurden ook andere dingen als gevolg van de oorlog. Zo kreeg je de kunststroming Cobra. Want iedereen had de pest aan fascisme, en fascisme stond bijna gelijk aan realisme. Dus alle realistische kunst ging de kelders van de musea in.'

De fotografie

'Tijdens mijn leven heeft de fotografie natuurlijk een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Ik weet nog dat ik samen met mijn vader zondagsavonds om 12 uur -we waren gereformeerd en mochten op zondag niet werken- de negatieven ontwikkelden voor de medewerkers die er op maandag mee aan de slag moesten. Mijn vader en ik deden in het pikkedonker glasplaten heel voorzichtig in een hele grote bak met ontwikkelaar. We wachtten een bepaalde tijd en dan deed mijn vader héél even een klein, groen lampje aan, haalde een glasplaat een halve

seconde naar boven om te kijken of de dekking goed was, deed het lichtje weer uit en deed de platen in de bak ernaast. Ik haalde ze daaruit en deed ze in de fixeer. Allemaal in het donker. Ja, ik heb de glasplaten nog meegemaakt. Maar je moet met je tijd mee en nu heb ik gewoon ook een digitale camera. Ik ben niet iemand die met weemoed terugkijkt. Elke methode heeft weer andere voordelen. En als je daar zin in hebt, kun je ook weer de oude methoden gebruiken. Zo wil een van mijn dochters zich bezig gaan houden met gomdrukken en blauwdrukken, en ik denk met haar mee. En het leuke is dat je dan het nieuwe en het oude kunt combineren: zo kan ik de benodigde negatieven wel met de computer maken, heb ik bedacht.'

Twee zielen, één gedachte

'Mijn vrouw en ik zijn christelijk opgevoed, maar inmiddels ben ik niet meer gelovig. Het was wel een rouwproces om dat geloof kwijt te raken. Je gaat ervan uit dat er een hemel is, en nu denk ik dat er na de dood niets meer is. Wij zijn een product van de evolutie, en als je doodgaat, is het over, dan is het voorbij. Ik was daar in mijn eentje mee bezig, want in de bijbel staat dat het ergste wat je kan doen, is iemands geloof beschadigen. Dus ik viel mijn vrouw er niet mee lastig. Maar na een tijdje kwam ik er achter dat ze hetzelfde dacht als ik. Mijn vrouw is een bewonderenswaardige vrouw. Zij heeft eigenschappen die ik niet heb. Ze is bijvoorbeeld een talenwonder, spreekt vloeiend Italiaans. Verder is ze ook heel creatief, ze aquarelleert en tekent. Dat is onze gezamenlijke hobby, of het is ons vak eigenlijk. In 1993 zijn we allebei lid geworden van de kunstenaarsvereniging Het Palet en daar zijn we nog steeds lid van. Ik ben bezig met portrettekenen en er komt tweemaal per week een model. In september gaan we met z'n allen naar Denemarken, steden bekijken, musea bezoeken en dergelijke.'

Gezonde leefstijl

'Wij hebben drie dochters, vier kleinkinderen en inmiddels een achterkleindochtertje. Onlangs zijn mijn vrouw en ik op bezoek geweest bij onze dochter, kleindochter en achterkleindochter in Italië en we hebben er een paar weken rondgereisd, met een klein tentje. Dat was fantastisch. Wij komen er al jaren, dus op elke camping ontmoeten we vrienden en kennissen. Het mooie is dat als je gaat zitten tekenen en schilderen, iedereen gesprekje met je aanknoopt. Ja, het is geweldig dat we dit op onze leeftijd kunnen doen. Mijn vrouw is inmiddels ook tachtig, al vind ik dat ze nog altijd het lijf van een jonge meid heeft. We leven gezond, we eten gematigd, we lopen veel, we gaan elke zaterdag snelwandelen met onze trimclub, waarna we een uurtje de sauna ingaan. Het is een goede manier om gezond oud te worden. Maar ik weet niet of het daaraan ligt hoor. We hadden drie beroepstrainers en die zijn ondanks alle beweging en sport alle drie dement geworden. Dus misschien zeg het niets, sportief leven. Ik zat laatst met een van de trimclubleden, een arts, in het zwembad en ik vroeg aan hem: "Herinner je je de voornaam van Alzheimer nog?" "Nee", zegt hij. Ik zeg: "Aloïs! Maar zo begint het dus!" Hij lachte en hij zei tegen mij: "Als je maar niet denkt dat jij het nog krijgt, daar ben je te oud voor." Hij zei trouwens laatst dat ik met mijn gezondheid alle statistieken verpestte, hahaha.'

'Alle dingen die ik gedaan heb, heb ik met veel plezier gedaan, net zoals mijn vrouw, zij is een mooi mens. Wij zijn levensgenieters. We hebben het er samen wel eens over: eigenlijk zijn we, ondanks dat we best hele verdrietige dingen hebben meegemaakt, hele gelukkige mensen. Ik hoop dat we nog een tijd zo door kunnen gaan zoals we nu leven.'

*Het gezin Everaarts,
enkele decennia geleden*

Bert's Beestenboel op bezoek bij: DIERENWEIDE Park de Weezenlanden

Voor Beestenboel ben ik deze keer te gast bij de Dierenweide Park Weezenlanden in Zwolle. Ik voel me direct thuis tussen de vele dieren die er rondlopen. Beheerder Frans Noordman, die opgegroeid is op de boerderij, staat mij te woord. 'Ik run inmiddels een dikke veertig jaar de Dierenweide, een lange proefperiode, maar ik ben er met goed gevolg doorheen gekomen', lacht hij. 'Ik kom hier zeven dagen in de week, er is veel te doen. Gelukkig krijgen we hulp van veel vrijwilligers en mijn collega Miranda doet en regelt ook veel zaken. 's Middags komen er cliënten van de RIBW met een begeleidster, zij maken bijvoorbeeld de stallen schoon', legt Frans uit.

De Dierenweide is elke dag geopend en er komen veel mensen kijken. Schoolklassen krijgen er rondleidingen en moeders komen er graag met hun kinderen, want er is een speeltuin aanwezig. Er lopen allerlei dieren rond. Er zijn pauwen, kippen, geiten, kalveren, eenden, kalkoenen, schapen en er is ook een varken met tien biggetjes: negen zwart/witten en een roodbruine, die is vast van de melkboer. 'De dieren worden tweemaal per dag gevoederd en dan krijgen ze ook nieuw drinkwater', zegt Frans. 'Elk jaar worden alle dieren nagekeken door een dierenarts. Zieke dieren worden apart gezet en behandeld.'

Nog niet zo lang geleden is de boel opgeknapt en zijn er een nieuwe voorzieningen gebouwd. 'We wilden privatiseren en hebben daarom de Stichting Kinderboerderijen Zwolle in het leven geroepen', vertelt Frans. 'Om het allemaal haalbaar te maken gaan we allerlei activiteiten organiseren, er kunnen kinderfeestjes gehouden worden en er zijn ruimtes te huur. Binnenkort hebben we een nieuwe website waar alle informatie te vinden is. Kortom: hier staat van alles te gebeuren.'

Zie: www.facebook.com/kinderboerderijenzwolle

In onze familie van zwarte schapen is het witte schaap eigenlijk het zwarte schaap. Maar gelukkig denken wij niet zo zwart/wit.

Ja ja, ik weet het, ik ben me er eendje. Een knobbeleendje welteverstaan.

Jongens, wij van de medezeggenschapsraad willen ook ons steentje bijdragen aan het nieuwe beleid van de Stichting Kinderboerderijen Zwolle, en ik stel voor dat we dat doen met het thema: 'Vooruit met de geit!'

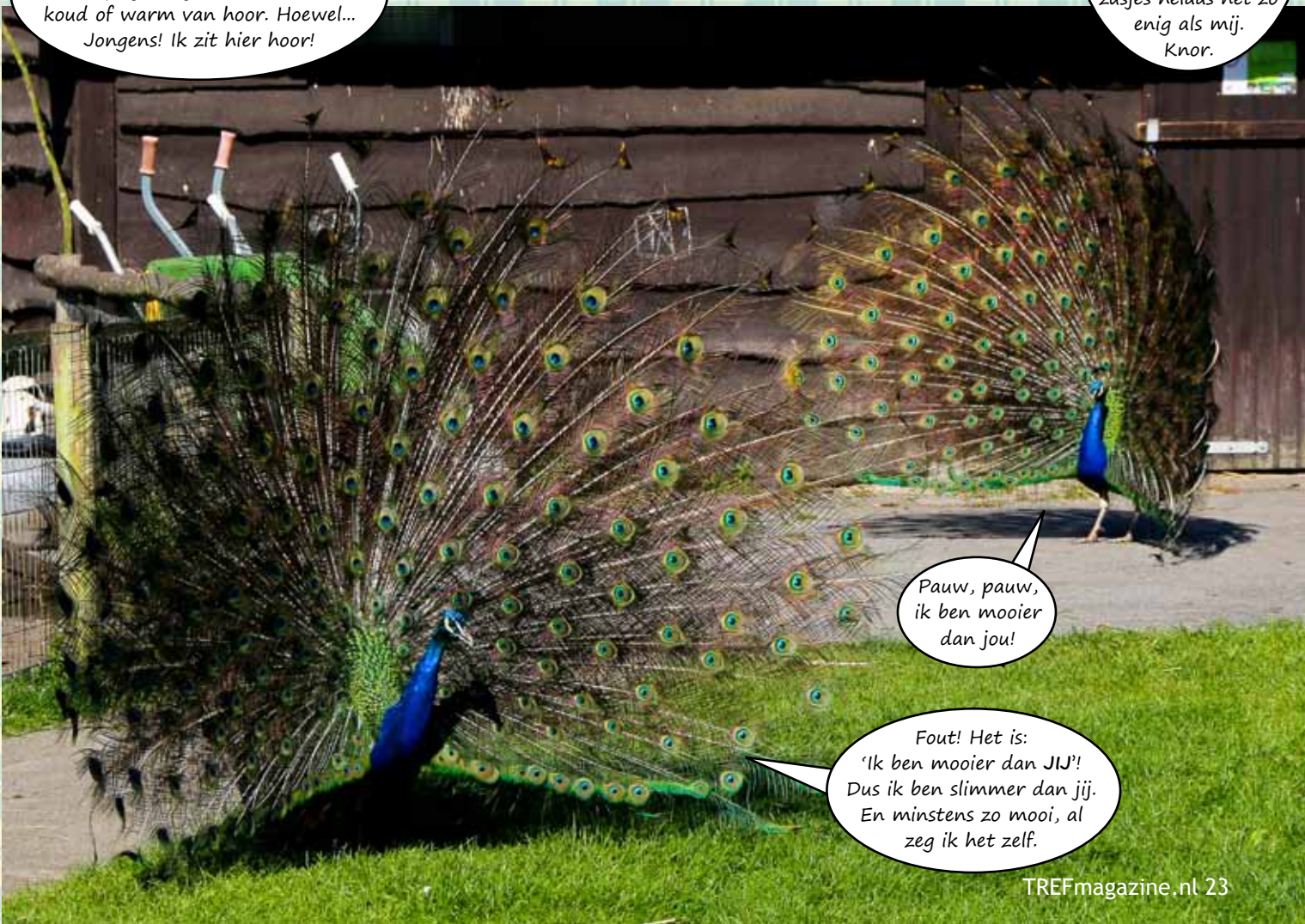
Ga weg, je staat in m'n zon.

Zulke uitslovers, die kerels hieronder met hun haantjesgedrag. Ik word er niet koud of warm van hoor. Hoewel... Jongens! Ik zit hier hoor!

Soms denk ik wel eens: was ik maar een enig kind. Ja, tuurlijk ben ik wel een enig kind, maar mijn moeder vindt m'n negen broertjes en zusjes helaas net zo enig als mij. Knor.

Pauw, pauw, ik ben mooier dan jou!

Fout! Het is: 'Ik ben mooier dan JIJ!' Dus ik ben slimmer dan jij. En minstens zo mooi, al zeg ik het zelf.

Professor Jacques van Coehoorn

Professor Jacques van Coehoorn is menskundige bij uitstek. Regelmatig belicht hij in TREF een aspect der mensheid. Hij leeft zich in, trekt conclusies, legt uit en adviseert. En dat allemaal vanuit zijn gigantische walk-in closet, en soms -zoals nu- ook vanuit elders.

*Je kent het wel, de drukte, de stress
Het werk, familie, de school, de les* →

*Ben je met de ene job klaar
Is het volgende klusje alweer daar*

*De een wil dit, de andere dat
En dan heeft ineens 'n derde weer wat* →

*Iedereen zit je constant op de huid
Je moet presteren, anders lig je eruit*

*Je doet maar door, je werkt je krom
En voor je het weet is de dag alweer om* →

*Maar luister goed: rieleksen is een must
Een ieder heeft recht op welverdiende rust*

*En waar zit je het rustigst en het meest privé?
Da's wel duidelijk lieve mensen: op de wc!*

Lezers van om de HOEK

Door Bert Vaatsstra

ASTRID

Astrid heeft een vriend, een dochter en een baan in de gezondheidszorg. Daarnaast is ze gastgezin voor jonge kittens, van wie de moeder niet meer te vinden is. 'Ik geef ze de fles, voer ze bij: je moet veel geduld hebben. Maar de liefde die je terugkrijgt, maakt alles weer goed. Katten manieren bijbrengen is mijn hobby, evenals mandala's tekenen.' Astrid verheugt zich altijd op de TREF. 'Wat ik er zo leuk aan vindt? Ik vind de levensverhalen van de gewone mensen van om de hoek heel interessant en ook de foto's vind ik leuk. En natuurlijk de dierenrubriek. Ik zou ook wel eens wat meer willen lezen over mensen die over hun beroep vertellen.'

Zeur & Zanik hebben helemaal zin in de zomer

Ken je die mop...

Welke?

Van Zeur&Zanik die op vakantie gingen?

Eh...

Ze bleven lekker thuis!

zeurenzanik.nl

MEINESZ & BENNESZ

DE SPECIALIST IN

FEESTKLEDING & FEESTARTIKELEN

ASSENDORPERSTRAAT 33 & 82
ZWOLLE 038-4211399

TREF Magazine wordt gesponsord door:

C!FAS

WWW.CIFAS.NL

WERKSTROOMBOEKHOUDEN - HET NIEUWE BOEKHOUDEN

PSYCHOLOGENPRAKTIJK

WWW.PSYCHOLOGENPRAKTIJKELF.NL

Techwatch^{bv}

Technische Tijdschriften
BITS&CHIPS en MECHATRONICA&MACHINEBOUW
Conferenties en Beurzen
WWW.BITS-CHIPS.NL

Gevoelskracht

Praktijk voor Haptotherapie
www.gevoelskracht.nl

DIMA

BINNENHUISADVIES

moeite met kiezen?

06 - 10 12 12 40

FLAPJES eet je met je handen

Met boodschappenbriefjes is net als bij een ontmoeting in levende lijve: de eerste indruk geeft je een goed idee van hoe iemand is, maar kan je ook op het verkeerde been zetten. Kijk maar eens naar deze boodschappenbriefjes. Die ene is duidelijk van een rookster: shag en een aansteker staan erop, in een tamelijk rond handschrift. Het is het houterige handschrift met krullen van iemand die niet veel hoeft te schrijven. Een ouder iemand waarschijnlijk, zoals mijn schoonmoeder die na de lagere school meteen in ergens als dienstmeid moest gaan werken. Van de b's zijn hoofdletters gemaakt, lekker duidelijk. Maar de bekertjes, de snoepjes en het drinken op school wijzen eerder op een moeder. En het briefje, een afgescheurd hoekje, lijkt nogal slordig en verkreukeld, maar wat een briljante manier om kortweg op te schrijven dat je zowel koffie als koffiemelk nodig hebt. Geen letter te veel. Het leukste item staat onderaan. Ik las eerst: flapjes. Maar er staat 'hapjes' met een hoofdletter. Er komt bezoek. Ik hoop niet dat ze pasta met chilisaus uit een fles krijgen voorgeschoteld...

Dan het andere briefje. Duidelijk een vrouwenhandschrift, mooi rond en regelmatig. Ook een moeder, met die liga's en Snelle Jelles. Eén blik op het aantal calorieën in zo'n ding en je laat ze meteen in het schap liggen, dan kun je je kind net zo goed een zak chips mee naar school geven. Oh wacht even, dat staat er ook op. En het gezin houdt duidelijk van macaroni met smac én ham én misschien zelfs cervelaat, toe maar. Binnenkort zijn de boodschappenbriefjes op, er is een nieuwe A5-schrijfblok nodig. Een ordentelijke huisvrouw vermoed ik, door dat keurige, door midden gevouwen briefje met lijntjes. Of toch niet? Wie koopt er maar één 'toet' voor de familie? En wat staat daar halverwege? Twee maal drinkprut? "Hallo, mag ik even vragen: waar staat bij jullie de drinkprut?" Hier is iemand behoorlijk van het padje af. En die sperziebonen hebben zich ook al spontaan doormidden gedeeld. Ik stel mijn eerste indruk bij. Dit is een jong ding dat studentikoos kookt, een makkelijk tussendoortje voor onderweg in trein of bus meeneemt, aantekeningen op A5-jes maakt tijdens de les en 's avonds met een zak chips op de bank ploft. En de studie kost zoveel hersencapaciteit dat het drinkfruit is veranderd in drinkprut. Alhoewel. Wat er uit zo'n knijpzakje komt, lijkt inderdaad meer op prut.

Flapjes en drinkprut, het is typische gezinsgeheimtaal. Flapjes zijn grote, zachte Mexicaanse tortilla's. Typisch studentenvoer: je vult ze met heerlijkheden en je eet ze lekker met je handen. En kindvriendelijk, want knoeien mag!

Eet smakelijk! Mathilde

liga
snelle jelle
A5 schrijfblok
sperzie bonen
appelmoes
chips
pindakaas
drinkprut 2
karnemelk
bakboter
ham
cervelaat
toet 1
smac

koffie/melk
gawwe melk
Drinken school
Ulecy/beleg/groente
Bekertjes.
snoepjes
Broccoli
pasta.
Chilisaus.
shag/aansteker.
Flapjes.

Mexicaanse flapjes (4 personen)

Ingrediënten: 4 mega grote tortilla's, gehakt, sla, komkommer, tomaat, paprika, rode ui, 1 teentje knoflook, twee rijpe avocado's, blik rode kidneybonen, 1 bekertje crème fraîche, sambal, citroensap (uit knijpflesje), potje Mexicaanse kruiden.

Bereiding: Braad het gehakt rul (olie of boter is niet nodig), strooi de Mexicaanse kruiden erover en laat zachtjes gaar worden. Schep intussen met een lepel het vruchtvlees uit de doormidden gesneden en ontpitte avocado's en pureer het, samen met een half bekertje crème fraîche, 1 teentje knoflook, een beetje citroensap en een theelepel sambal. Snij de overige groenten klein en doe ze apart in bakjes, net zoals de sla. Verwarm de kidneybonen in het vocht en giet ze daarna af. Verwarm de tortilla's in een grote koekenpan, tot ze opzwellen en lichtbruine vlekken krijgen. Serveer meteen, doe er naar smaak gehakt, groenten, crème fraîche, kidneybonen en 'groene saus' op (guacamole) en vouw dicht.

Weetje: Kidneybonen heten eigenlijk rode nierbonen in het Nederlands, maar de meeste mensen gebruiken de Engelse naam. Ze komen uit Zuid- en Midden-Amerika en er zijn ook witte, bruine en zwarte soorten. Er zit behoorlijk wat fytohemagglutinine in, daarom mag je ze alleen goed gekookt eten. Net zoals alle andere bonen zijn kidneybonen super gezond.

Bert Schoonhoven
Galeriehouder Amsterdam Outsider Art

AMSTERDAM
OUTSIDER
ART

GALLERY

WWW.AMSTERDAM-OUTSIDER-ART.NL

*zondag 5 juli
tot en met
zaterdag 29 augustus 2015*

**Textile Design Street
and Outsider Art**

Expositie van Bert Broodje,
Zippora Meijer, Florian Haak,
Gino Meijer, Liedewylt
Liedewey Joyce Lammers
van Toorenborg, Nik Vee en
Textiel Atelier de Draad

Nieuwe Keizersgracht 1A
1018 DR Amsterdam

